

A zirci apátság kincsei (az újrakezdéstől 1857-ig)

Apátság- és könyvtártörténeti kiállítás

A *zirci apátság kincsei* címmel különleges tárlat nyílt az apátság épületében, amely gondos alapossággal dolgozza fel az apátság történetének három nagy korszakát.

A zirci ciszterci apátság könyvtára hazánk egyik legjelentősebb, nagy múltra visszatekintő egyházi gyűjteménye, amely az apátsági épület második emeletén található. A története három nagy korszakra osztható: az első az apátság alapításától a török invázióig, mely a kolostor és a település elnéptelenedéséhez vezetett; a második az újratelepítéstől a rend 1950-es feloszlásáig; a harmadik már a napjainkig fennálló műemlékkönyvtári funkció az Országos Széchényi Könyvtár keretei között.

A kiállítás a monostor és a könyvtára történetét dolgozza fel az újraalapítástól a XIX. század közepéig. A korszakhatárokat indokolja, hogy a ma az apátsághoz tartozó kódexek, ősnymtatványok, legrégebbi miseruhák és kelyhek nagy része ekkor került Zircre, mert a középkori kincsek a XVI–XVII. század folyamán szétszóródtak, megsemmisültek. A XVIII. században, a török kiűzése után a hódoltsági területek újjáépítésében, a kulturális életbe történő visszacsatlakolásában az egyházaknak nagy szerepük volt. A nagy múltú szerzetesrendeknél a helyreállítást sokszor külföldi kolostorok, apátságok segítették, Zirc esetében a sziléziai Heinrichau jelentette ezt a bázist. Ez

nem csak anyagi támogatást jelentett, mert innét érkeztek a szerzetesek, az első könyvek a Bakonyba, s természetesen a szertartásrendet is az anyamonostor szokásainak megfelelően alakították ki. Jól mutatják ezt azok a század során keletkezett kéziratok liturgikus munkák, amelyeket heinrichau művekről másoltak zirci szerzetesek. Az 1814-től önálló zirci apátság új feladatként a középiskolai oktatásból vállalt részt, s ez a szerzetesektől teljesen más napirendet követelt meg. Egyben szükségessé vált a bibliotéka nagyarányú fejlesztése, amelynek során tankönyvekkel, illetve az oktatást segítő művekkel gyarapodott az állomány. A vásárlások során ügyeltek az értékmentésre is, így került Zirc tulajdonába tíz kódex is.

Az állomány bővülése megkövetelte, a ciszterci rend jó gazdálkodása pedig lehetővé tette egy reprezentatív könyvtárterem megépítését. A gyönyörű intarziás berendezéséről híressé vált termet 1857-ben adták át, ami meghatározza kiállításunk záró évszámát. A kiállításon szereplő kódexeket, újkori kéziratokat eddig még nem láthatta a közönség. 1950 után az Országos Széchényi Könyvtárba kerültek, ahol ma is őrzik őket. A kódexek közül a legjelentősebb a XV. század második felében készült latin nyelvű darab, amely Johannes Herolt prédikációit és egy bestiáriumot tartalmaz. A bestiárium valós vagy kitalált állatok leírásai, ezekhez vallási-erkölcsi értelmezéseket társít, ezért gyakran használták prédikációkhoz. A kódexet a XV. század végén egy dél-magyarországi kolostorban magyar és horvát nyelvű glosszákkal, azaz megjegyzésekkel látták el. Hús magyar szót tartalmaz, s így nyelvemléknek számít „Zirci Glosszák” elnevezéssel. Láthatóak lesznek még a könyvtár legértékesebb ősnymtatványai és antikvári is. A miseruhákat és a kelyheket pedig a ciszterci rend kölcsönözte a kiállítás rendezőiknek.

A kiállítás április 1-jétől június 26-áig látható
Nyitva: keddtől vasárnapig 9-től 17 óráig
Zirc, Rákóczi tér 1.

Bővebb információ:
Bóka B. László, sajtóreferens
06 70 703-1467